

[Haber Link](#)

Yangınlar, madenler, enerji projeleri: Türkiye'nin ormanlarına karşı en büyük tehdit hangisi?

Türkiye'de her yıl binlerce hektar orman alanı madencilik, ulaşım, enerji ve turizm gibi sektörlerle tahsis ediliyor. Veriler tahsis edilen orman alanlarının yangınlarda yok olandan çok daha yüksek olduğuna işaret ediyor. Orman Genel Müdürlüğü'nün (OGM) BBC Türkçe ile paylaştığı verilere göre 2011-2024 yıllarında 458 bin hektar orman çeşitli izinlere konu oldu. Bu rakam, yaklaşık 642 bin futbol sahasına tekabül ediyor. Aynı yıllar arasında orman yangınlarında ise 286 bin 261 hektar alan kaybedildi, yani yaklaşık 400 bin futbol sahası. Üstelik buna, 2021 yılında yanan 140 bin hektar da dahil. İstanbul Üniversitesi Orman Fakültesi Çevre ve Orman Hukuku Anabilim Dalı Başkanı Prof. Yusuf Güneş, "1937'den bu yana tüm yanan alanların ortalaması yıllık 21 bin hektar, ancak izin sahaları bunun neredeyse 1,5- 2 katına tekabül ediyor" diyor. OGM ise tamamen ilgili kanunlara uygun olarak işlem yapıldığını, yalnızca kamu şartlarını taşıyan ve Çevresel Etki Değerlendirme (ÇED) raporu olan taleplere izin verildiğini savunuyor. Hangi sektörlerle izin çıktı? Verilere göre tahsis edilen alanlarda madencilik ve enerji sektörleri başı çekiyor. 2011'den beri madencilik faaliyetleri için toplam 112 bin 830 hektar ormanlık alan tahsis edildi. Enerji sektörü için ise toplam 160 bin hektar ormanlık alan için 16 binden fazla izin verildi. Başka bir ifadeyle, 2011 yılından beri sadece maden ve enerji sektörüne her yıl ortalama 19,4 bin hektar orman arazisi tahsis edildi. 2011 yılından beri her yıl ortalama 33 bin hektar orman çeşitli izinlere konu edildi. Maden ve enerji sektörleri dışında savunma, turizm, ulaşım, haberleşme, su ve altyapı projeleri için de çeşitli izinler verildi. Bazı orman alanları ise devlete ait sağlık, eğitim ve spor tesisleri ya da arkeolojik kazı ve restorasyon için tahsis edildi. Odun kömürü, göl ve baraj yüzeyinde balık üretimi için karada yapılması mecburi tesisler için de çeşitli orman arazilerinin kullanılmasına izin verildi. 'Maden ve enerji projelerinin üçte birini orman alanları oluşturuyor' Amsterdam Vrije Üniversitesi Öğretim Üyesi Prof. Dr. Erdoğan Atmış, Doç. Dr. Cihan Erdönmez ve Dr. Öğretim Üyesi Damla Yıldız ile hazırladığı "Türkiye'de Ormanların Ormancılık Dışı Kullanımları" isimli makalede, 2014-2022 arasında ÇED olumlu kararı almış maden ve enerji projelerini inceledi. Prof. Atmış, BBC Türkçe'ye yaptığı değerlendirme "ÇED olumlu kararı alan enerji projelerinin %72,7'si ve madencilik projelerinin %64,6'sında orman tahsis söz konusu" diyor ve ekliyor: "ÇED olumlu maden ve enerji projelerinin toplam alanının üçte birini orman alanları oluşturuyor. Diğer bir deyişle, bu projeler hayata geçirilirse, proje alanlarının üçte biri ormanlarda olacak ve bu orman alanları tahrip edilecek." Makaleye göre, turizm sektöründeki orman kullanımı ise

kamuoyundaki yaygın algının aksine çok sınırlı. 2014-22 yılları arasında turizm sektöründe incelenen 34 projenin yalnızca ikisinde orman tahsisı bulunuyor. Orman alanı kullanımı, oteller, moteller, tatil köyleri, golf sahaları vb. turistik tesisler için %6,48 seviyesinde kalıyor. Gözden Kaçmasın 30 milyon yurttaş eksisi hesap borçlusu Kanunlar ne diyor? Anayasa'ya göre Türkiye'de ormanların mülkiyeti devlete ait ve sadece "kamu yararı" söz konusu olduğunda başka kullanımlara tahsis edilebilir. Öte yandan, ormanların çeşitli sektörlerle tahsisine izin veren pek çok farklı yasa maddesi bulunuyor. Uzmanlar ise kamu yararı kavramının esnetildiğini ve orman kanununda yapılan birçok değişiklikle izin almanın kolaylaştırıldığını düşünüyor. Ormancılık dışı kullanım izinlerini düzenleyen maddenin 2010 yılından beri altı kez değiştirildiği ve tahsis yelpazesinin genişletildiği belirtiliyor. Prof. Yusuf Güneş, kanunun belki 40 kez değiştiğini söylüyor. Ormanların yer aldığı toprak parçası üzerinde hem orman hem orman ekosistemi hem de arazi bulunuyor. Prof. Güneş, "Hepsi ayrı ayrı ekonomik ve toplumsal değer ifade ediyor. Bunların arasındaki koruma-kullanma dengesini sağlamak gerekiyor" diyor. Orman Genel Müdürlüğü ne diyor? OGM, BBC Türkçe'ye yaptığı değerlendirmede bu süreçlerin tamamen kanun ve yönetmeliklere uygun şekilde yürüdüğünü savunuyor. OGM gen koruma alanları, muhafaza ormanları ve endemik türlerin bulunduğu ekosistemlerin "titizlikle korunduğunu" söylüyor. OGM, kanunun 17. Maddesi kapsamında, yalnızca "kamu yararı ve zaruret" şartlarını taşıyan taleplere izin verildiğini, bunun için de taleplerin ÇED belgesi ile desteklenmesinin zorunluğunu belirtiyor. OGM, yanan orman alanlarının projelendirilmesine "kesinlikle izin verilmediğini" vurguluyor. Ormanların küçülmesi neden tehlikeli? Orman alanlarının farkı sektörlerle tahsis edilmesi ormanların giderek daha küçük parçalara bölünmesine neden oluyor. OGM verilerine göre, 2008-2019 yılları arasında Türkiye'de 10 hektardan küçük orman parçalarının sayısı %118 oranında arttı. OGM'nin 2019 yılında yayımladığı bir raporda bu parçalanmanın "çok tehlikeli" olduğu vurgulanıyor. Türkiye Ormancılar Derneği Başkanı Ahmet Hüsrev Özkara da "Verilen izinler sebebiyle, 100 hektarlık bir ormanda yürümek giderek zorlaşıyor. Bin-iki bin hektarlık ormanlar ise sınırlı sayıda kaldı" diyor. Prof. Dr. Erdoğan Atmış, artan tahsislerin giderek artan orman yangınlarında en önemli faktör olduğu yorumunu yapıyor. Örneğin orman içerisinden geçen bir otoyol, yok ettiği orman alanı ve yarattığı orman parçalanması sebebiyle hem ekosisteme doğrudan zarar veriyor hem de insan kaynaklı yangın riskini artırıyor. Bu otoyoldaki araçlardan birinden atılan izmarit, kolayca orman yangınına sebep olabiliyor. Prof. Atmış, OGM verilerine göre yanan alanların %29'unun elektrik iletim hatlarından kaynaklandığını belirtiyor. 'İzne tabi olan alanların geri dönüşümü çok zor' Akdeniz kuşağında yer alan Türkiye'nin güneyi, birinci derece yangın risk bölgesi içerisinde. Güneş, yanan bir ormanın yeniden toparlanmasının, izne tabi olan orman alanlarına göre çok daha kolay olduğunu söylüyor: "Yanan saha yaklaşık 1-2 sene kendi haline bırakılır, sonra ağaçlandırma yapılır ki yapılmasa bile bitki örtüsü geri gelir." "İzin sahalarında ise bu mümkün değil çünkü bu izinlerin süresi 29 yıldan başlayıp, 60 seneye uzanabiliyor. Tekrar ormana dönmesi çok uzun zaman alır." Öte yandan Anayasa ve ilgili kanunlara göre yanan orman alanları ise imara açılmıyor, özel mülkiyete konu olamıyor. BBC TÜRKÇE Bu habere emoji ile tepki ver